

IZPLATĪTĀKĀS PARAZITOZES GOVĪM LATVIJĀ

PREVALENT PARASITOSE OF COWS IN LATVIA

Dace Keidāne, Anna Krūklīte, Ruta Medne

LLU, Veterinārmedicīnas fakultāte, Latvija
LUA, Faculty of Veterinary Medicine, Latvia
dkeidane@llu.lv

ABSTRACT

Our aim of the study was to investigate the cows parasitosis epizootic situation in Latvia. Research was done throughout the Latvian territory during the period from 2008. – 2012. year. Total examined 745 calves aged up to 6 months, 1325 young cattle aged from 6 months to two years, and 3484 cows older than two years. Age group of calves up to six months the highest was 60% invasion by eimeria. Invasion was 36% strongylatoses of digestive system to 16% - moniezirosis. The calves aged from six months to two years was 53% with the invasion eimeria, 28% of the strongylatoses of digestive system, 3.2% with cryptosporidiosis and 2.9% - moniezirosis. Lower invasion found 1.6% - strongyloidosis, 0.2%- dictyocaulosis and 0.1% trichuris. More than two years old group of cows the highest invasion was noted strongylatoses of digestive system 37%, followed by a moniezirosis -10%, eimeria - 5.1%, strongyloidosis - 2.8% and 0.4% trichuris.

KEY WORDS: cows, parasitoses, distribution, Latvia.

IEVADS

Veterinārmedicīnas praksē parazitāro slimību ārstēšanai un profilaksei ir pieejami daudz un dažādi ārstēšanas līdzekļi. Neskatoties uz to parazitofauna govju ganāmpulkos ir aktuāla.

Mainoties saimnieciskajiem un sociālajiem apstākļiem nonākam pie secinājumiem, ka mainās arī vide, kurā mēs dzīvojam, tajā skaitā arī parazitozes. Dzīvnieku labturībai ir noteicoša loma parazitofaunas maiņai un attīstībai. Pieļautās kļūdas dzīvnieku turēšanā, ēdināšanā, sanitāro normu neievērošanā rada labvēlīgu vidi parazītu dzīvei līdz ar to arī slimību attīstībai. Pasargāšana no parazitārām slimībām balstās uz savlaicīgiem profilakses pasākumiem, kuri savukārt balstās uz epizootiskās situācijas izziņāšanu un novērtēšanu. (Jasmer et al., 2007; Heinrich et al., 2003; Forbes et al., 2000; Урххарт Г и.др., 2000)

DARBA MĒRĶIS

Noskaidrot govju parazītu epizootisko situāciju Latvijā.

MATERIĀLS UN METODIKA

Pētījums veikts visā Latvijas teritorijā laika periodā no 2008. – 2012. gadam.

Izmeklēti 745 teļu vecumā līdz sešiem mēnešiem, 1325 jaunlopu vecumā no sešiem mēnešiem līdz diviem gadiem un 3484 govju vecākām par diviem gadiem fekāliju paraugi. Laboratoriskie izmeklējumi veikti Veterinārmedicīnas fakultātes PVHI parazitoloģijas laboratorijā.

Helmintožu diagnostikā izmantotas standartizētās ovoskopiskās un larvoskopiskās metodes. Vienšūņu diagnostikā – flotācijas un krāsošanas metode pēc Cil-Nilsena (Keidāns u.c., 2008; Eysker et al., 2000; Уркхарт Г и.др., 2000). Aprēķinājām invāzijas ekstensitāti (IE) procentos.

REZULTĀTI UN DISKUSIJA

Mūsu pētījums parādīja, ka Latvijā govīm parazitožu ierosinātāji konstatēti visās vecuma grupās skatīt tabulu.

Kopumā govju ganāmpulkos visās vecuma grupās visaugstāko invāzijas ekstensitāti uzrādīja gremošanas sistēmas strongilāti (IE 34,9 %). Netika konstatēta trematožu (fasciolu, paramfistomu) invāzija teļiem līdz sešiem mēnešiem, bet vienšūņu (kriptosporīdiju) govīm vecākām par diviem gadiem.

Vecuma grupā teļiem līdz sešiem mēnešiem visaugstāko invāzijas ekstensitāti 60 % sastādīja eimērijas. Invāzijas ekstensitāti 36 % sastādīja gremošanas orgānu strongilatozes, bet 16 % - moniezioze. Tāpat teļiem tika konstatēta kriptosporīdiju 9 %, trichuris 2,5 %, strongiloīdu 2 % un diktiokauļu 0,3 % invāzija.

Kā parādīja mūsu pētījums teļiem vecumā no sešiem mēnešiem līdz diviem gadiem vidēji 53 % dzīvnieku bija invadējušies ar eimērijām, 28 % ar gremošanas orgānu strongilātiem, 3,2 %, kriptosporīdijām un 2,9 % - moniezijām. Zemāku invāzijas ekstensitāti konstatējām strongiloīdu – 1,6 %, diktiokauļu – 0,2 % un trichuris – 0,1% invāzijai.

Šajā grupā atšķirībā no sešus mēnešus veciem teļiem konstatējām arī paramfistomu invāziju (IE 1,5 %).

Vecāko govju grupā visaugstāko invāzijas ekstensitāti konstatējām gremošanas orgānu strongilātiem 37 %, tālāk sekoja monieziju -10 %, eimēriju 5,1 %, strongiloīdu 2,8 % un trichuris 0,4% invāzija. Līdzīga parazitožu izplatība govīm atzīmēta arī citās kaimiņvalstīs (Koutny et al., 2012; Knubben-Schweizer et al., 2010; Lassen et al., 2009; Forbes et al., 2000).

Diktiokauļu invāzijas pieaugušo govju grupā sastādīja invāzijas ekstensitāti 1,8 % savukārt jaundzīvniekiem tā bija 0,2 –0,3 %. Literatūrā atzīmēts, ka diktiokaulozes invāzija biežāk tiek novērota jaundzīvniekiem (Holzhauer et al., 2011). Augstā invāzijas ekstensitāte vecāko govju grupā izskaidrojama ar praksi pievienot ganāmpulkam no dažādiem reģioniem iepirkta govīs ar varbūtēju invāziju.

Paramfistomu (IE 1,5 %) un fasciolu (IE 1,1 %) invāzijas ekstensitāte mūsu Republikā salīdzinot ar citu valstu datiem ir zemāka. Līdzīgos pētījumos Austrijā govīm konstatētā fasciolu invāzija sastādīja 16 % (Knubben-Schweizer et al., 2010).

Latvijā tikai pēdējos gados lielāku nozīmi pievērš kriptosporidiozes diferenciāl diagnostikai teļiem pirmajās dzīves nedēļās neizskaidrojamu diareju gadījumos. Pēc literatūras datiem kriptosporidioze ir nopietna invāzijas slimība un ir reģistrēta ne tikai tropu zonas valstīs, bet arī Eiropā, kā arī Latvijā (Koutny et al., 2012; Lassen et al., 2009; Уркхарт Г и.др., 2000). Pētījumā par kriptosporīdiju invāziju galveno uzmanību un izmeklējumus veltījām ar diareju slimiem teļiem. Govīm vecākām par diviem gadiem tika veikti tikai atsevišķi izmeklējumi, no kuriem par invāzijas ekstensitāti būtu pārāgri spriest. Kopumā par kriptosporīdiju invāziju, ārstēšanu un profilaksi pētījumi turpinās.

Biežāk izplatītās parazītozes govīm Latvijā
The most prevalent parasitoses of cows in Latvia

Govju grupa/group of cows	Izmeklēto paraugu sk. Investigated samples	<i>Eimeria</i>		<i>Cryptosporidium</i>		<i>Dictyocaulus</i>		Gr. sist. <i>Strongylida</i>		<i>Strongyloides</i>		<i>Trichuris</i>		<i>Fasciola</i>		<i>Moniezia</i>		<i>Paramphistomum</i>	
		Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %	Inv.par.	IE %
Līdz 6 mēn./ Up to 6 months	754	451	60	67	9	2	0,3	269	36	14	2	19	2,5	0	0	125	16	0	0
6 mēn. līdz 2 gadus veci 6 months- 2 year old	1325	700	53	43	3,2	3	0,2	367	28	21	1,6	2	0,1	3	0,2	39	2,9	18	1,3
Vecākas par 2 gadi More than 2 years	3484	179	5,1	0	0	64	1,8	1306	37	98	2,8	14	0,4	37	1,1	354	10	52	1,5
Kopā Total	5563	1330	23,9	110	1,9	69	1,2	1942	34,9	133	2,4	35	0,6	40	0,7	518	9,3	70	1,2

SECINĀJUMI

1. Govīm visās vecuma grupās aktuāla ir gremošanas sistēmas strongilātu invāzija.
2. Fasciolu un paramfistomu invāzija norāda uz nepiemērotu ganību izmantošanu (slapjas, purvainas).
3. Teļiem diarejas profilaksē pievērst uzmanību ne tikai eimēriju, bet arī kriptosporīdiju invāzijai saimniecībā.

LITERATŪRA

1. Eysker, M., Ploeger, H.W. Value of present diagnostic methods for gastrointestinal nematode infection in ruminants. *Parasitology* 120 (suppl.), 2000; 109-119.
2. Forbes, A.B., Huckle, C.A., Gibb, M.J., Rook, A.J., Nuthall, R. Evulation of the effects of nematode parasitism on grazing behaviour, herbage intake and growth in young grazing cattle. *Veterinary parasitology*. Netherland. Jun 10, 2000; 90 (1-2): 111-118.
3. Heinrichs, A.J., Holden, L., Ishler, V., Jones, C.M., Muller, L., Varga, G. and Wu, Z. (2003) Penn Statee, Dairy and Animal Science, cattle nutrition, cited 6/17/03] web site at das.psu.edu/dairynutrition//dairynutrition/calves/rumen/index.cfm.
4. Holzhauer, M, van Schaik, G., Saatkamp, H.W., Ploeger, H.W. Lungworm outbreaks in adult dairy cows: estimating economic losses and lessons to be learned. *Vet Rec*. Nov 5, 2011; 169(19): 494.
5. Keidāns, P., Krūklīte, A., Keidāne, D. Mājdzīvnieku parazitāro slimību diagnostika un profilakse. Jelgava: LLU, 2008; 137.
6. Knubben –Schweizer et al. Efficiency of control of bovine fasciolosis. Proceeding of the XXVI World Buiatrics Congress. Santago, Chile, Nov 14-18. Reprinted in IVIS with the permission of the Congress organizers. 2010.
7. Koutny, H., Joachim, A., Tichy, A., Baumgartner, W. Bovine Eimeria species in Austria. *Parasitol Res*. May; 2012; 110(5): 1893-901.
8. Jasmer, D.P., Lahmers, K.K., Brown, W.C. Parasite Immunology. Department of Veterinary microbiology and pathology, USA, 2007; 29 (3): 139 – 151.
9. Lassen, B., Talvik, H. Parasitic protozoans in livestock and pets in estonia. Review. *Veterinarija ir zootehnika (Vet Med Zoot)*. ISSN 1392-2130, 2009; 46 (68): 30-36.
10. Уркхарт, Г и.др. Ветеринарная паразитология. - Москва: Аквариум, 2000; 17 – 26.